

Vec C-58/22

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

28. január 2022

Vnútroštátny súd:

Curtea de Apel Craiova

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

13. január 2022

Odvolateľka-obžalovaná:

NR

Ďalší účastník konania:

Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova

Predmet konania vo veci samej

Odvolania, ktoré podali NR (ďalej len „obžalovaná“) a Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (Prokuratúra pri Vyššom súde Olt, Rumunsko) proti rozsudku z 19. novembra 2018, ktorý v trestnej veci vyhlásil Tribunalul Olt (Vyšší súd Olt, Rumunsko) a ktorým obžalovanú odsúdil na trest odňatia slobody v trvaní 1 rok a 4 mesiace za trestný čin prijímania úplatku.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Na základe článku 267 ZFEÚ žiada vnútroštátny súd o výklad zásady *ne bis in idem*, ako aj rozhodnutia Komisie 2006/928

Prejudiciálna otázka

Má sa zásada *ne bis in idem*, tak, ako ju zaručuje článok 50 Charty základných práv Európskej únie, v spojení s povinnosťami Rumunska dodržiavať kritériá stanovené v rozhodnutí MSO (rozhodnutie Európskej komisie 2006/928) vykladať v tom zmysle, že rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané prokuratúrou po zabezpečení podstatných dôkazov v príslušnej veci bráni ďalšiemu trestnému stíhaniu rovnakej osoby za ten istý skutok, hoci s inou právnou kvalifikáciou, keďže ide o konečné rozhodnutie, s výnimkou prípadov, v ktorých sa zistí, že okolnosť, z ktorej zastavenie trestného stíhania vychádzalo, neexistuje, alebo sa objavia nové skutočnosti alebo okolnosti, z ktorých vyplynie, že okolnosť, z ktorej zastavenie trestného stíhania vychádzalo, zanikla?

Uvedené ustanovenia práva Únie a príslušná judikatúra Súdneho dvora

Zmluva o Európskej únii, článok 2;

Charta základných práv Európskej únie, článok 50;

2006/928/ES: Rozhodnutie Komisie z 13. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii;

Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, článok 54;

Rozsudky z 5. júna 2014, M (C-398/12), EU:C:2014:1057; z 18. mája 2021, Associazione „Forumul Judecătorilor din România“, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393; z 22. decembra 2008, Turanský, C-491/07, EU:C:2008:768; z 28. septembra 2006, van Straaten, C-150/05, EU:C:2006:614; z 11. decembra 2008, Bourquain, C-297/07, EU:C:2008:708; z 10. marca 2005, Miraglia, C-469/03, EU:C:2005:156; z 29. júna 2016, Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483.

Ustanovenia medzinárodného práva a príslušná judikatúra

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDLP“), článok 6;

Protokol č. 7 k EDLP, článok 4;

Rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 8. júla 2018, Mihalache v. Rumunsko; z 29. mája 2001, Franz Fischer v. Rakúsko a z 10. februára 2009, Sergey Zolotukhin v. Rusko.

Uvedené vnútroštátne predpisy

Legea nr. 135 din 1 iulie 2010 privind Codul de procedură penală (zákon č. 135 z 1. júla 2010 o trestnom poriadku; ďalej len „trestný poriadok“)

Článok 6 – *Ne bis in idem*

„Nikoho nemožno stíhať alebo súdiť za trestný čin, ak už voči nemu bol za ten istý skutok vyhlásený v trestnom konaní konečný rozsudok, hoci s inou právnou kvalifikáciou“.

Článok 335 – Postup v prípade pokračovania vo vyšetrovaní

„(1) Ak nadriadený prokurátora, ktorý vydal rozhodnutie o zastavení trestného stíhania, konštatuje neexistenciu okolnosti, z ktorej toto rozhodnutie vychádzalo, predmetný dekrét zruší a nariadi pokračovanie vo vyšetrovaní. ...

(2) Ak sa objavia nové skutočnosti alebo okolnosti, z ktorých vyplynie zánik okolnosti, z ktorej zastavenie trestného stíhania vychádzalo, prokurátor zruší príslušný dekrét a nariadi pokračovanie vo vyšetrovaní“.

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Dňa 12. februára 2014 valné zhromaždenie družstva rozhodlo o odvolaní obžalovanej z funkcie predsedníčky tohto družstva. Toto rozhodnutie bolo napadnuté žalobou a došlo k jeho zrušeniu; obžalovaná bola opätovne uvedená do

funkcie. V danom súdnom spore obžalovanú zastupoval advokát, ktorému sa v prípade úspechu v konaní zaviazala zaplatiť odmenu vo výške 4 400 eur.

- 2 Dňa 30. apríla 2015 mala obžalovaná požadovať uvedenú sumu od piatich zamestnancov družstva; výmenou za jej vyplatenie mala upustiť od rozhodnutia o výpovediach ich pracovných zmlúv. Vzhľadom na skutočnosť, že finančné nároky obžalovanej neboli uspokojené, vydala a podpísala rozhodnutia o príslušných výpovediach. Z tohto dôvodu vyššie uvedené osoby (ďalej len „oznamovatelia“) podali dve trestné oznámenia s totožným obsahom.
- 3 V nadväznosti na prvé trestné oznámenie evidované príslušnými policajnými orgánmi 8. júna 2015 sa začalo trestné konanie na Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (Prokuratúra pri Vyššom súde Olt). Príslušným dekrétom z 31. januára 2017 sa rozhodlo o prijatí obžaloby voči obžalovanej na Tribunalul Olt (Vyšší súd Olt, Rumunsko) za trestný čin prijímania úplatku. O tejto veci v súčasnosti rozhoduje v odvolacom konaní vnútroštátny súd (ďalej len, pokiaľ ide o konanie ako celok, „konanie vo veci trestného činu prijímania úplatku“).
- 4 Druhé trestné oznámenie bolo evidované 26. júna 2015 na Direcția Națională Anticorupție (Národné riaditeľstvo pre boj proti korupcii, Rumunsko). Na základe úvahy, že z tohto trestného oznámenia vyplynuli podozrenia o existencii trestného činu vydierania, Národné riaditeľstvo pre boj proti korupcii odstúpilo vec týkajúcu sa obžalovanej na Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina (Prokuratúra pri Vyššom súde Slatina, Rumunsko), príslušnú v danej veci, ktorá začala druhé trestné konanie (ďalej len „konanie vo veci trestného činu vydierania“).

Konanie vo veci trestného činu vydierania

- 5 Dňa 14. marca 2016 nariadil prokurátor Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina (Prokuratúra pri Vyššom súde Slatina), poverený daným prípadom, začatie trestného stíhania vo veci za trestný čin vydierania. Príslušné policajné orgány vypočuli obžalovanú a oznamovateľov. Okrem toho do príslušného vyšetrovacieho spisu založili listinné dôkazy a tiež CD s nahrávkou priestorového odpočúvania, ktoré oznamovatelia vykonali 30. apríla 2015.
- 6 Na základe týchto dôkazov policajné orgány usúdili, že obžalovaná nepožadovala od oznamovateľov nijakú peňažnú sumu, pričom sa neusilovala o dosiahnutie hmotného zisku pre seba ani pre iných, keďže sumu 4 400 eur mala odovzdať advokátovi, s ktorým obžalovaná uzatvorila zmluvu o právnej pomoci, a nemala s ňou disponovať sama pre seba. Z tohto dôvodu sa vyhotovila žiadosť o zastavenie trestného stíhania. Na základe tejto žiadosti vydal poverený prokurátor 27. septembra 2016 uznesenie o zastavení trestného stíhania.
- 7 Dňa 21. októbra 2016 vedúci prokurátor Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina (Prokuratúra pri Vyššom súde Slatina) pri kontrole zákonnosti a dôvodnosti rozhodnutia o zastavení trestného stíhania zrušil uznesenie z 27. septembra 2016 a nariadil pokračovať v predmetnom trestnom konaní, pričom najmä konštatoval, že rovnaké skutkové okolnosti sú predmetom konania vo veci trestného činu

prijímania úplatku na Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (Prokuratúra pri Vyššom súde Olt), kde sa vyšetrovanie dostalo do pokročilého štádia. Riadny výkon spravodlivosti si totiž podľa prokurátora vyžadoval, aby sa právomoc v konaní vo veci trestného činu vydierania odmietla v prospech konania týkajúceho sa trestného činu prijímania úplatku. Vec sa odstúpila na Judecătoria Slatina (Prvostupňový súd Slatina, Rumunsko) na účely potvrdenia pokračovania v trestnom konaní.

- 8 Dňa 21. novembra 2016 uvedený súd túto žiadosť zamietol, pričom konštatoval neexistenciu zákonných predpokladov na pokračovanie v trestnom konaní. Skutočnosť, že voči tej istej osobe sa vedie vyšetrovanie v inej veci na inom justičnom orgáne, pričom toto vyšetrovanie sa dostalo do pokročilého štádia, totiž podľa uvedeného súdu nevedie k právnemu záveru, že rozhodnutie o zastavení trestného stíhania je potrebné zrušiť, pretože v rámci preskúmania uznesenia o zastavení trestného stíhania zákon vyžaduje potvrdiť existenciu okolnosti, z ktorej rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vychádzalo, alebo zistiť, či sa objavili nové skutočnosti alebo okolnosti, ktoré viac neodôvodňujú zastavenie trestného stíhania; k takýmto zisteniam v tomto prípade nedošlo. Uznesenie o zastavení trestného stíhania z 27. septembra 2016 preto nadobudlo právoplatnosť.

Konanie vo veci trestného činu prijímania úplatku

- 9 V nadväznosti na trestné oznámenie z 8. júna 2015 začala Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (Prokuratúra pri Vyššom súde Olt) trestné stíhanie obžalovanej za ten istý skutok, ale s odlišnou právnou kvalifikáciou, t. j. daný skutok táto prokuratúra kvalifikovala ako prijímanie úplatku. Po prijatí obžaloby na Tribunalul Olt (Vyšší súd Olt) príslušným dekrétom z 31. januára 2017 obžalovaná namietala nezákonnosť konania, ktoré sa na tomto súde začalo vo veci prijímania úplatku, a to vzhľadom na to, že pre tie isté skutky už bola predmetom vyšetrovania v rámci konania týkajúceho sa trestného činu vydierania, pričom v tomto konaní sa vyhlásilo právoplatné rozhodnutie o zastavení trestného stíhania. V tejto súvislosti sa obžalovaná dovolávala zásady *ne bis in idem*.
- 10 Tribunalul Olt (Vyšší súd Olt) odmietol takúto obhajobu, pričom uviedol, že na uplatnenie uvedenej zásady neboli splnené podmienky. Tribunalul Olt (Vyšší súd Olt) totiž konštatoval, že: a) konanie, ktoré sa na ňom začalo, nebolo možné považovať za nové trestné konanie v porovnaní s konaním vo veci trestného činu vydierania, a to s prihliadnutím na dátumy podania dvoch súvisiacich trestných oznámení; b) vyšetrovanie uskutočnené v rámci konania týkajúceho sa trestného činu vydierania sa skončilo zastavením trestného stíhania vo veci, a to k dátumu, kedy sa v rámci konania vo veci trestného činu prijímania úplatku už začalo trestné stíhanie obžalovanej, s tým, že sa voči nej nariadili ochranné opatrenia osobného charakteru; c) v konaní vo veci trestného činu vydierania sa nevedlo podrobné vyšetrovanie, keďže jednak nedošlo k zabezpečeniu dostatočných dôkazov, jednak tento trestný čin vyšetrovala polícia, kým vyšetrovanie v rámci

trestného konania vo veci trestného činu prijímania úplatku viedol poverený prokurátor.

- 11 Trestným rozsudkom z 19. novembra 2018 Tribunalul Olt (Vyšší súd Olt) obžalovanú odsúdil za trestný čin prijímania úplatku okrem iného na trest odňatia slobody v trvaní 1 rok a 4 mesiace. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie obžalovaná a Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (Prokuratúra pri Vyššom súde Olt). Rozsudkom z 20. októbra 2020 Curtea de Apel Craiova (Odvolací súd Craiova, Rumunsko) vyhovel odvolaniu obžalovanej, zrušil napadnutý rozsudok a nariadil zastaviť trestné stíhanie začaté voči obžalovanej.
- 12 V odôvodnení tohto rozsudku odvolací súd v podstate uviedol, že trestné oznámenia podané oznamovateľmi v rámci dvoch konaní mali totožný obsah a že hoci k ich podaniu došlo v rôznych dňoch, konanie, v rámci ktorého došlo k získaniu prvých dôkazov, bolo konanie týkajúce sa trestného činu vydierania, ktoré sa skončilo rozhodnutím o zastavení trestného stíhania. Okrem toho v oboch konaniach sa zhromaždili tie isté dôkazy, t. j. vyhlásenia oznamovateľov, vyhlásenie obžalovanej, zvuková nahrávka a rôzne listinné dôkazy. Ku dňu vyhlásenia konečného rozhodnutia v konaní vo veci trestného činu vydierania prípadom poverený prokurátor a následne súd pri overení zrušujúceho rozhodnutia prijatého vedúcim prokurátorom Parchetului de pe lângă Judecătoria Slatina (Prokuratúra pri Vyššom súde Slatina) preskúmali aj obžalobu podanú v konaní vo veci trestného činu prijímania úplatku, keďže práve existencia tohto konania predstavovala dôvod zrušenia rozhodnutia o zastavení trestného stíhania.
- 13 Odvolací súd dospel na záver svojej analýzy k záveru, že orgány činné v trestnom konaní viedli v oboch konaniach podrobné vyšetrovanie, pričom rozhodnutie o zastavení trestného stíhania, ktorým sa skončilo konanie vo veci trestného činu vydierania, treba považovať za konečný rozsudok v zmysle článku 4 protokolu č. 7 k EDLP, a preto sa na prejednávanú vec podľa odvolacieho súdu vzťahuje zásada *ne bis in idem*.
- 14 Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova (Prokuratúra pri Odvolacom súde Craiova, Rumunsko) podala proti tomuto rozsudku kasačný opravný prostriedok. Rozhodnutím z 21. septembra 2021 Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší a kasačný súd, Rumunsko; ďalej len „ÎCCJ“) uvedenému návrhu vyhovel, zrušil napadnuté rozhodnutie a vrátil vec na Curtea de Apel Craiova (Odvolací súd Craiova).
- 15 V odôvodnení tohto rozhodnutia ÎCCJ odkázal na judikatúru Súdneho dvora a ESĽP v danej oblasti, a v podstate vyhlásil, že hoci zásadu *ne bis in idem* možno uplatniť v prípade rozhodnutí prokurátora, ktorými sa s konečnou platnosťou končí trestné stíhanie, ako je napríklad upustenie od trestného stíhania alebo dohoda o vine a treste, nie všetky rozhodnutia prokurátora o nepokračovaní trestného stíhania patria pod pojem konečný rozsudok, pretože vo väčšine prípadov nejde o konečné rozhodnutia, s tým, že možno nariadiť pokračovanie vo vyšetrovaní.

- 16 Pri skúmaní uznesenia o zastavení trestného stíhania z 27. septembra 2016 so zreteľom na zásadu *ne bis in idem* ÎCCJ dospel k záveru, že toto rozhodnutie nepatrí do kategórie konečných rozsudkov, keďže neobsahovalo nijaké meritórne posúdenie veci. Prokurátor, ktorý sa obmedzil iba na rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vo veci trestného činu vydierania, totiž toto uznesenie nijakým spôsobom neodôvodnil.
- 17 V dôsledku rozhodnutia ÎCCJ sa vec vrátila na vnútroštátny súd, aby sa opätovne zaoberal odvolaniami podanými obžalovanou NR a Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (Prokuratúra pri Vyššom súde Olt) proti rozsudku Tribunalul Olt (Vyšší súd Olt) z 19. novembra 2018. Vnútroštátny súd považoval za nevyhnutné položiť Súdneho dvoru prejudiciálnu otázku.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 18 Obžalovaná uvádza, že článok 6 trestného poriadku, článok 4 protokolu č. 7 k EDLP a článok 50 Charty bránia tomu, aby sa voči nej viedlo trestné stíhanie za trestný čin prijímania úplatku, keďže ten istý skutok už bol predmetom iného trestného konania vo veci trestného činu vydierania, ktoré sa skončilo rozhodnutím o zastavení trestného stíhania. Podľa názoru Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (Prokuratúra pri Vyššom súde Olt) v prejednávanej veci nie sú splnené podmienky na uplatnenie zásady *ne bis in idem*.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 19 Vnútroštátny súd uvádza, že obžalovaná je obvinená za ten istý skutok v rámci dvoch trestných konaní, z ktorých v jednom prokurátor právoplatným uznesením rozhodol o zastavení trestného stíhania vo veci obvinenia za trestný čin vydierania, kým druhé trestné konanie, týkajúce sa trestného činu prijímania úplatku, v súčasnosti prebieha na vnútroštátnom súde.
- 20 Na základe judikatúry Súdneho dvora vo veci zásady *ne bis in idem* vnútroštátny súd konštatuje, že na to, aby bolo uznesenie prokurátora o zastavení trestného stíhania možné považovať za konečný rozsudok, ktorého sa možno dovolať v zmysle predmetnej zásady, je potrebné splniť tieto podmienky: a) musí dôjsť k podrobnému vyšetreniu daného skutku; b) rozhodnutie o zastavení trestného stíhania sa musí týkať merita obvinenia v trestnej veci; c) musia byť splnené požiadavky *eadem personae* a *idem factum*; d) trestné konanie sa musí skončiť s definitívnou platnosťou.
- 21 Vnútroštátny súd zastáva na základe analýzy oboch konaní názor, že všetky uvedené podmienky sú v prejednávanej veci splnené. Podstatné dôkazy, ktorými sú vyhlásenia oznamovateľov a zvuková priestorová nahrávka z 30. apríla 2015, sa totiž zabezpečili v oboch konaniach. V rámci konania vo veci trestného činu vydierania sa preto vykonalo podrobné vyšetrovanie, podstatné dôkazy, na ktoré sa odkazuje, zabezpečila Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina (Prokuratúra

pri Vyššom súde Slatina), pričom sa na ne prihliadlo pri prijímaní rozhodnutia o zastavení trestného stíhania, ako vyplýva z tvrdení uvedených v žiadosti o zastavenie trestného st'ahania, ktoré prokurátor prijal.

- 22 V rozpore s hodnoteniami ÍCCJ, podľa ktorého uznesenie z 27. septembra 2016 prokurátor neodôvodnil, vnútroštátny súd zastáva názor, že skutkové a právne odôvodnenie je podľa článku 315 ods. 5 trestného poriadku povinné iba v prípade, že prokurátor si neosvojil tvrdenia uvedené v žiadosti vyšetrovacieho orgánu, alebo ak v prípade nie je podozrivý. Keďže však v konaní týkajúcom sa trestného činu vydierania sa začalo trestné stíhanie vo veci, prokurátor si mohol osvojiť všetky tvrdenia vyšetrovacieho orgánu uvedené v žiadosti o zastavenie trestného stíhania.
- 23 V uznesení z 27. septembra 2016 sa preskúmali dôkazy a ich spôsobilosť preukázať, že skutok sa stal, ako aj vinu obžalovanej. Tie isté dôkazy boli následne základom prijatia obžaloby v rámci konania vo veci trestného činu prijímania úplatku. Vnútroštátny súd zastáva z tohto dôvodu názor, že v prejednávanej veci sú splnené všetky podmienky na uplatnenie zásady *ne bis in idem*.
- 24 Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že vzhľadom na to, že je viazaný rozhodnutím ÍCCJ, na výklad uvedenej zásady má však odlišný názor, považuje za nevyhnutné položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku.
- 25 Rozhodnutie 2006/928 je v konaní v prejednávanej veci relevantné vzhľadom na široký rozsah pôsobnosti referenčných kritérií uvedených v prílohe k tomuto rozhodnutiu a ich systémový vplyv na efektívnosť súdneho systému. Rozhodnutie 2006/928 a Charta ukladajú povinnosť usilovať sa o realizáciu týchto referenčných kritérií a tiež znamenajú väčšiu potrebu rešpektovať základné práva zaručené Chartou, zákonnosť a právny štát. Ciele týkajúce sa podpory účinnosti súdnictva a boja proti korupcii treba realizovať v rámci funkčného systému, ktorý rešpektuje vlastný právny kontext a základné práva dotknutých osôb.
- 26 Jedným z pilierov právneho štátu je istota právnych vzťahov, čiže zásada *ne bis in idem*. Vedenie dvoch trestných konaní voči rovnakej osobe za ten istý skutok, ktorému dva úrady prokuratúry prisúdili odlišný právny rámec, s tým, že jedno konanie sa skončilo právoplatným rozhodnutím o zastavení trestného stíhania vydaným po zabezpečení podstatných dôkazov, pričom druhé konanie sa skončilo prijatím obžaloby podanej voči obžalovanej v prejednávanej veci, dostalo túto osobu do situácie právnej neistoty, ktorú vytvoril rumunský štát prostredníctvom svojich justičných orgánov zapojených do predmetných dvoch vyšetrovaní.
- 27 Štát, ktorý stíha prostredníctvom dvoch konaní svojho vlastného štátneho príslušníka za ten istý skutok, spochybňuje dodržiavanie zásad právneho štátu, hodnôt, na ktorých sa Únia zakladá, ako aj referenčné kritériá, ktoré je Rumunsko povinné dodržiavať v súlade s rozhodnutím 2006/928.